 <p>Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije</p> <p>Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si</p>	<p>NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE</p> <p>PRILOGA</p> <p>ZDRAVSTVENA NEGA PACIENTA S CISTOSTOMO</p> <p>Priloga 1</p>	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 03.04.01
		Stran od strani:	1/4
		Velja od:	1. 9. 2024
		Uporaba najmanj do:	1. 9. 2029
		Izdaja:	Verzija 2

1.CISTOSTOMA

Cistostoma je splošni izraz za kirurško narejeno odprtino v mehur. Lahko je načrtovana komponenta urološke operacije ali iatrogeni pojav. V okolju, kjer posameznik ne more ustrezno izprazniti svojega mehurja in je katetrizacija sečnice nezaželena ali nemogoča, nudi suprapubična cistostoma učinkovito alternativo.

Cistostomo z namenom suprapubične katetrizacije lahko izvedemo na dva načina:

- Z odprtim pristopom, pri katerem se naredi majhen infraumbilikalni rez nad simfizo;
- S perkutanim pristopom, pri katerem se kateter vstavi neposredno skozi trebušno steno, nad simfizo, z ali brez ultrazvočnega vodenja ali vizualizacije s fleksibilno cistoskopijo.

Pogosto se uporablja izraz suprapubična cistostoma oziroma suprapubična katetrizacija. Indicirana je v primeru, ko posameznik ne more zadostno izprazniti sečnega mehurja in je katetrizacija preko sečnice nemogoča (Cohen et al., 2014).

Cistostoma je namenjena drenaži urina iz sečnega mehurja.

INDIKACIJE ZA VSTAVITEV CISTOSTOME

Indikacije za vstavev cistostome so (Cohen et al., 2014; Corner & LaGrange, 2022; Hall et al., 2020):

- Akutna retenca urina, pri kateri se ne da vstaviti urinskega katetra (zaradi različnih vzrokov: povečanje prostate zaradi benigne hiperplazije prostate ali prostatitisa, zožitve sečnice ...).
- Poškodba sečnice.
- Zdravljenje kompliciranih okužb spodnjega urotrakta in / ali genitalij.
- Potreba po dolgotrajni preusmeritvi urina (nevrogeni mehur).
- Nevrološka obolenja (multipla skleroza, možganska kap), kjer je potreba po dolgotrajni drenaži in obstaja nevarnost poškodbe sečnice (pri zmedenih pacientih).
- Pooperativna nega (po operacijah medenice, stresne inkontinence, kolorektalne operacije).
- Inkontinenca (kjer je prisoten inkontinenčni dermatitis in je zdravstvena nega otežena).
- Urodinamska ocena (kadar ni mogoče vstaviti urinskega katetra).
- Paliativna oskrba (lažja oskrba in povečano udobje pacienta).

KONTRAINDIKACIJE ZA VSTAVITEV CISTOSTOME

Vstavitev perkutane suprapubične cistostome je kontraindicirana, če (Hall et al., 2020; Cohen et al., 2014; Corner & LaGrange, 2022):

- Mehur ni napet, tipen, ali se ga ne da lokalizirati s pomočjo ultrazvoka.
- Karcinom mehurja ali nediagnosticirana hematurija.
- Nekorigirana motnja strjevanja krvi ali antikoagulacijsko zdravljenje.
- Sepsa trebušne stene.
- Prisotnost subkutanega žilnega presadka v suprapubičnem predelu.

 <p>Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije</p> <p>Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si</p>	<p>NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE</p> <p>PRILOGA</p> <p>ZDRAVSTVENA NEGA PACIENTA S CISTOSTOMO</p> <p>Priloga 1</p>	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 03.04.01
		Stran od strani:	2/4
		Velja od:	1. 9. 2024
		Uporaba najmanj do:	1. 9. 2029
		Izdaja:	Verzija 2

Med relativne kontraindikacije spadajo še (Cohen et al., 2014):

- Operacije v medenici ali spodnjem abdomnu v preteklosti (možne adhezije med črevesjem in mehurjem).
- Karcinom v področju medenice z ali brez obsevanja v preteklosti (adhezije).
- Vstavljen osteosintetski material pri zdravljenju zloma medeničnih kosti (potrben je predhodni posvet s travmatologom ali ortopedom).

MOŽNI ZAPLETI PO VSTAVITVI CISTOSTOME

Med neželene posledice suprapubične cistostomije štejemo (Hall et al., 2020; Cohen et al., 2014):

- Krvavitev.
- Bolečina.
- Okužba (Gibson et al., 2019).
- Nenamerna katetrizacija sečnice.
- Intraperitonealno ali ekstraperitonealno ekstravazacijo.
- Poškodba črevesja, ki zahteva laparotomijo.
- Poškodba mehurja in okolnih organov in tkiv.
- Hipergranulacije ob vstopnem mestu cistostome.
- Zamašitev cistostomskega katetra (zaradi krvi, sluzi ali prepogibanja).
- Izpad cistostome.
- Spremenjena telesna podoba.
- Alergija na lateks.
- Reakcije na anestezijo.

2. ZDRAVSTVENA NEGA IN OSKRBA PACIENTA PO VSTAVITVI CISTOSTOME

Pri zdravstveni negi pacienta po vstavitvi cistostome je pomembno:

- Opazujemo barvo urina in morebitno krvavitev.
- Beleženje tekočinske bilance (zaužita tekočina, diureza).
- Beleženje diureze zaradi nevarnosti postobstruktivne diureze (maksimalno 200 ml/uro) in posledično elektrolitskega neravnovesja, krvavitve ali dehidracije.
- Merjenje vitalnih znakov prvi dve uri po postopku na pol ure, naslednji dve uri na eno uro, potem pa naslednjih 24 ur na štiri ure.
- Kontrola elektrolitov v krvi.
- Pacienti prejmejo predpisano analgezijo.
- Cistostomski kateter mora biti priključen na sterilno urinsko zbiralno vrečko ves čas.
- Če naraste telesna temperatura nad 38 °C, sistolični pritisk pade pod 100 mmHg in pulz naraste nad 120 utripov/min, je treba obvestiti zdravnika.
- Opazovanje vstopnega mesta cistostomskega katetra vsako uro prve štiri ure, nadalje na štiri ure v naslednjih 24. urah (krvavitev, klasični znaki vnetja).
- Poročanje o vsaki neobičajni spremembi zdravniku.

Distribucija dokumenta: interna uporaba objava na spletni strani mapa strokovne sekcije drugo: _____

Klas. znak 711 Original dokumenta se nahaja v IS. Vse natisnjene kopije se smatrajo kot informativne in ne podležejo sistemu sprememb.

 <p>Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije</p> <p>Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si</p>	NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE PRILOGA		Št. dokumenta/koda:	UČE NP 03.04.01
	ZDRAVSTVENA NEGA PACIENTA S CISTOSTOMO Priloga 1		Stran od strani:	3/4
			Velja od:	1. 9. 2024
			Uporaba najmanj do:	1. 9. 2029
			Izdaja:	Verzija 2

- Skrb za nemoten odtok urin (prepognitev cistostomskega katetra, zamašitev s krvnimi strdki, sluzjo).
- Pacient mora zaužiti 2 l tekočine v 24. urah, če nima tekočinske omejitve.
- Cistostoma mora biti dobro pričvrščena, da ne izpade.
- Vstopno mesto cistostomskega katetra mora biti suho, pred tuširanjem ga je potrebno zaščititi.

PREBRIZGAVANJE CISTOSTOME

Pomembno je, da (Rowe, 2019):

- Je postopek aseptičen.
- Prebrizgavamo vedno po predhodnem navodilu zdravnika, kadar gre za prisotnost krvi v urinu ali kadar ni urina, pacient ima bolečine.
- Če ne moremo prebrizgati cistostome ali če opazimo, da je cistostoma izpadla, takoj obvestimo zdravnika.

ODPUST PACIENTA S CISTOSTOMO IZ BOLNIŠNICE

Pacienta in njegove svojce (če jih ima) pred odpustom iz bolnišnice poučimo o oskrbi cistostome in o tem, kako bo ta oskrba potekala na njegovem domu. Pacient mora dobiti pisna in ustna navodila, kako ravnati s cistostomo v primeru zapletov. Pacientu je treba zagotoviti kontinuirano zdravstveno oskrbo, zato obvestimo patronažno medicinsko sestro, ki bo skrbela za pacienta na njegovem domu. Vse postopke v zvezi z vstavitvijo cistostome dokumentiramo in posredujemo patronažni medicinski sestri.

LITERATURA

- Best practice guideline: long-term suprapubic catheter related care at home. Consensus document. (2021). Retrieved januar 24. 2024 from https://www.consa.org.au/images/files/Best_practice_guideline_-_Long-term_suprapubic_catheter_realted_care_at_home.pdf
- Corder, C.J., & LaGrange, C.A. (2022). *Suprapubic Bladder Catheterization*. Retrieved januar 24. 2024 from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK482179/>
- Gibson, K.E., Neill, S., Tuma, E., Meddings, J., Mody, L. (2019). Indwelling urethral versus suprapubic catheters in nursing home residents: determining the safest option for long-term use. *Journal of Hospital Infection*, 102(2):219-225. doi: 10.1016/j.jhin.2018.07.027.
- Hall, S.J., Harrison, S., Harding, C., Reid, S., & Parkinson, P., (2020). British Association of Urological Surgeons suprapubic catheter practice guidelines – revised. *British Journal of Urology international*, 126(4), 416–422. doi:10.1111/bju.15123
- Rowe, J. (2019). Suprapubic catheter management. Retrieved from <https://starship.org.nz/guidelines/suprapubic-catheter-management/>

3. Podrobnejša in dodatna navodila – povezava z drugimi dokumenti

Številka dokumenta	Naziv dokumenta
UČE NP 03.04	Preveza cistostome
UČE NP 03.05	Prebrizgavanje cistostome

Distribucija dokumenta: interna uporaba objava na spletni strani mapa strokovne sekcije drugo: _____

Klas. znak 711 Original dokumenta se nahaja v IS. Vse natisnjene kopije se smatrajo kot informativne in ne podležejo sistemu sprememb.

 <p>Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije</p> <p>Ob Železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si</p>	<p>NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE</p> <p>PRILOGA</p> <p>ZDRAVSTVENA NEGA PACIENTA S CISTOSTOMO</p> <p>Priloga 1</p>	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 03.04.01
		Stran od strani:	4/4
		Velja od:	1. 9. 2024
		Uporaba najmanj do:	1. 9. 2029
		Izdaja:	Verzija 2

4. Pregled zadnjih sprememb v dokumentu

Zap. št.	Sprememba v točki:	OPIS SPREMEMBE
1	Poglavje 1, 2,6	Posodobitev celotne vsebine s sodobno literaturo

5. Potrditev dokumenta

	organ	Številka sklepa	datum	Odgovorna oseba/podpis
I. SKLEP O USTREZNOSTI NP	Delovna skupina za nacionalne protokole Zbornice – Zveze	25/2024	2. 4. 2024	Klavdija Potočnik
II. SKLEP O USTREZNOSTI NP	Upravni odbor Zbornice – Zveza	374/39	8. 4. 2024	Monika Ažman

	FUNKCIJA/ ORGAN	IME IN PRIIMEK	PODPIS
PRIPRAVIL:	Strokovnjaki Strokovne sekcije MS v enterostomalni terapiji	Anita Jelen, Vesna Vrbanec, Zdenka Horvat, Robert Kordič, Tadeja Krišelj, Renata Batas	
PREGLEDALI:	Strokovne službe Zbornice – Zveze / PVK	Draga Štromajer	
ODOBRIL:	Predsednica Zbornice – Zveze	Monika Ažman	
SKRBNIK DOKUMENTA:	Predsednica strokovne sekcije MS v enterostomalni terapiji	Renata Batas	